

گزارش «شرق» از موج اخراج استادان دانشگاه‌ها وهشدار درباره آینده علمی کشور

سؤال از وزیر علوم کلید خورد

اعتراض به اخراج این اساتید دانشگاه، نسبت به «تک‌ترشدن فضای دانشگاه» هشدار داده است. البته واکنش‌ها به این مقوله صرفا به فضای فرهنگی و نخبگانی کشور ختم نشد و برخی از چهره‌های سیاسی از جمله حسن روحانی، محمدرضا عارف، معصومه ابتکار و بسیاری از نمایندگان فعلی مجلس نسبت به این ماجرا واکنش‌های متفاوتی نشان داده‌اند. حسن روحانی، رئیس‌جمهور سابق کشورمان در واکنش به این اتفاق گفت: «باید حرمت دانشگاه و اساتید را حفظ کنیم. شکستن حرمت دانشگاه و اساتیدی که برخی از آنها اساتید بنام و فرهیخته هستند و جداسدن از دانشگاه برای دانشجویان، علم و کشور خسارت است». او همچنین اخراج اساتید را موجب گسترش مهاجرت خواند و افزود: «امیدواریم مسئولین تدبیری به خرج بدهند و این‌موج را متوقف کنند». محمدرضا عارف، نماینده مجلس دهم و معاون اول رئیس دولت اصلاحات نیز این اقدام را موجب خدشه‌دارشدن استقلال دانشگاه‌ها خواند و افزود: «بسیاری از نخبگان به دلیل برخوردهای سیاسی حاشیه‌نشین و بعضا خانه‌نشین شده‌اند که این روند برای آینده ایران خسارت‌بار خواهد بود». معصومه ابتکار، رئیس اسبق سازمان حفاظت محیط زیست نیز در واکنش به موج تصفیه در دانشگاه‌ها خطاب به دولت رئیسی اظهار کرد: «انتقام ناکارآمدی و عدم موفقیت خودتان را از دانشگاه نگیرید!».

موافقان اخراج اساتید چه می‌گویند؟

ناگفته نماند که موضع‌گیری‌ها صرفا جهت مخالفت با اخراج نبوده و برخی نمایندگان مجلس در اظهاراتی عجیب سعی در فراق‌کنی و اتهام‌زنی به اساتید اخراج‌شده از دانشگاه‌ها دارند و خواستار برخوردهای گسترده‌تر با استادانی هستند که به زعم خودشان آنها را «ناهمسو با جمهوری اسلامی» دانسته‌اند. مثلا فریدون عباسی، عضو کمیسیون انرژی مجلس در توجیه اخراج استادان می‌گوید: «استاد در دانشگاه استخدام شده است تا اهداف نظام را پیش ببرد. استاد باید دانشجو را مطابق با اهداف نظام تربیت کند و برای مسائلی که نظام می‌خواهد تحقیق کند». به گفته این نماینده مجلس، اگر دانشجو یا استادی «ضوابط و چارچوب» نظام را رعایت نکنند و «از این چارچوب بیرون رفت لازم است هیئت انتظامی مرتبط به این موضوع رسیدگی کند». علی اصغر عناستانی، عضو کمیسیون اجتماعی مجلس که چندی پیش، به دلیل تخلص ورود به خط ویژه در اعتراض به سرباز و مأمور راهور حواشی‌ای رقم زده بود، واکنش به اخراج استادان را «فضاسازی سیاسی» نامید و گفت: «اساتید دانشگاه و اعضای هیئت علمی هم مثل سایر کارمندان دولت از قانون مستثنا نیستند و اگر در جایی کسی خطایی می‌کند، حتما

باید بر اساس قانونی یا او برخورد شود». او مدعی شد: «ممکن است از این تعداد شش‌ش یا هفت نفری در هیئت‌های تخلفات دانشگاه‌ها به دلیل اقدامات خلاف قانون معلق شده باشند. ولی در همان حد شش‌ش یا هفت نفر است که امر عادی و روتینی است». اگرچه روزنامه کیهان چند روز پیش در گزارشی اخراج اساتید دانشگاه را پیش‌یافتاده‌ترین مجازات نسبت به حمایت این افراد از معترضان توصیف کرد و نوشت که استاد شریفی‌زارچی به دلیل حمایت از اعتراضات، علاوه بر «اخراج» باید «بازداشت و محاکمه» شود، اما احمد نادری، عضو هیئت‌رئیسه مجلس در سخنانی مدعی شد که اخراج استادان «سیاسی و امنیتی» نبوده و «موضوع عدم احراز شرایط برای ادامه همکاری مطرح است». او همچنین در ادامه ادعاهای خود «قطع همکاری» و اخراج استادان دانشگاه‌ها را «طبیعی» دانست و گفت: «قطع همکاری با برخی از اساتید همواره بوده و هست و موضوع چندان جدیدی نیست». اما در کنار موضع‌گیری‌های عجیب و حمایت‌های برخی نمایندگان مجلس از این اقدام وزارت علوم که منجر به خروج و مهاجرت احتمالی نخبگان از کشور می‌شود، برخی نمایندگان هم در گفت‌وگو با «شرق» اعتراض خود با این اقدام را اعلام کردند و حتی تأکید کردند که وزیر علوم را برای پاسخ‌گویی به مجلس می‌کشاند و در صورت نیاز از هر ابزار نظارتی دراین‌باره استفاده خواهند کرد.

نباید به سرمایه‌های علمی کشور به دلیل منتقدبودن پشت پا بزнім

شیوا قاسمی‌بور، عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس یازدهم درباره اخراج اساتید منتقد و خالص‌سازی در دانشگاه‌ها و به‌کارگیری اساتید رانتی به «شرق» گفت: «دانشگاه‌هایی مثل شریف، دانشگاه تهران و شهید بهشتی و امثال آنها دانشگاه‌های مهم و مجموعه علمی کشورند و نباید مجموعه علمی را به سیاست آغشته کنیم».

او ادامه داد: «این مسئله مهمی است. جایگاه دانشگاهی و استادی دانشگاه جایگاه نخبگانی کشور است و نخبگان هر کشور هم سرمایه‌های آن کشورند. لذا نمی‌توان به سادگی و به دلیل موضوعات سیاسی این سرمایه‌های علمی کشور را حذف کرد».

این عضو هیئت‌رئیسه کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس تأکید کرد: «برای سرمایه‌های علمی کشور هزینه‌های سنگینی شده تا در این جایگاه قرار بگیرند و تربیت شوند. پس نمی‌توانیم این موضوع را نادیده بگیریم و به همه سرمایه‌های علمی کشور

به دلیل منتقدبودن پشت پا بزнім». قاسمی‌بور با تأکید بر اینکه قطعا این هفته در کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس با اعضا صحبت خواهیم کرد تا وزیر علوم را برای گرفتن چنین تصمیمی به مجلس بخواهیم، ادامه داد: «وزیر علوم باید به مجلس بیاید و برای نمایندگان توضیح دهد که بر چه اساسی چنین تصمیمی گرفته شده که اساتید فرهیخته اما منتقد، از دانشگاه اخراج و اشخاص دیگری جایگزین آنها شوند!».

نماینده مردم مریوان در مجلس یازدهم تأکید کرد: «حتما وزیر علوم باید در این باره توضیحات قانع‌کننده‌ای به مجلس ارائه دهد. در غیر این صورت از ابزار نظارتی مجلس برای پاسخ‌گوکردن وزیر علوم بهره خواهیم گرفت».

سؤال از وزیر علوم به دلیل اخراج اساتید دانشگاه کلید خورد

جلال محمودزاده، نماینده مردم مهاباد در مجلس هم درباره اخراج اساتید و برخی برخوردهای سیاسی به «شرق» گفت: «ما در دورنمای ۲۰ساله قرار بود به قطب علمی منطقه تبدیل شویم و از نظر تولید علم و فناوری در منطقه خودکفا شویم. این اتفاق هم با دست کسانی تحقق خواهد یافت که نخبگان ما هستند و در دانشگاه‌ها حضور دارند». او افزود: «این شیوه برخورد با اساتید دانشگاه باعث می‌شود ما نخبگانمان را از دست بدهیم و آنها از کشور مهاجرت کنند و خارج شوند و نتوانیم برای آینده افراد نخبه دیگری را پرورش دهیم». محمودزاده تأکید کرد: «دانشگاه محل علم است و نباید آن را به محل تاخت و تاز سیاسی تبدیل کنیم و بلایى سر دانشگاه‌ها بیاوریم که نتوانیم این خسران را تا ۵۰سال آینده هم جبران کنیم». نماینده مردم مهاباد در مجلس یازدهم اظهار کرد: «اگر استادی را به خاطر انتقادی که به شیوه عملکرد ما داشته از دانشگاه اخراج کنیم و جامعه را از علم او محروم کنیم، فردا جوانانی که می‌خواهیم در دانشگاه‌ها پرورش دهیم را از این منبع علمی محروم کرده و نمی‌توانیم اهدافی که برای دورنمای ۲۰ تا ۳۰ ساله تنظیم کرده‌ایم را به نتیجه برسانیم». این عضو فراکسیون مستقلین ولایی مجلس یازدهم اضافه کرد: نیروی انسانی برای توسعه هر کشوری حرف اول را می‌زند و تا نتوانیم نیروی انسانی خود را پرورش دهیم، نمی‌توانیم جامعه را توسعه دهیم و به خودکفایی برسانیم و به اهداف علمی ناثل شویم». محمودزاده همچنین اضافه کرد: «اساتید دانشگاه نیروی انسانی و نخبگان ما هستند که باید به حرفشان گوش کنیم و راهنمایی آنها را بپذیریم و انتقادات سازنده آنها را به کار بگیریم و طبق این نظرات کارشناسانه عمل کنیم، اما متأسفانه در تلاشیم صورت‌مسئله را پاک کنیم و دانشگاه‌ها را از تولید علم محروم کنیم و با اخراج این اساتید توانمند، افرادی را جایگزین آنها کنیم که علم و توانمندی لازم را ندارند». او افزود: «با این کار آسیب‌های زیادی به کشور وارد می‌شود و جوانانی که قرار است به عنوان دانشجو وارد دانشگاه شوند، به دلیل اینکه اساتید دانشگاه، اساتید طیف خاصی هستند که علمشان از آنها بیشتر نیست، از رفتن به دانشگاه منصرف شده و از کشور مهاجرت می‌کنند و جذب

کشورهای ترکیه و امارات یا کشورهای اروپایی می‌شوند». محمودزاده در پاسخ به اینکه رادیکال‌ها تسویه‌حساب و خالص‌سازی‌ها را از فضای سیاسی شروع کرده و به دانشگاه‌ها کشانده‌اند، چرا کسی مانع آنها نمی‌شود؟ گفت: «متأسفانه تعدادی از وزیران دولت که جایگاه واقعی آنها جایگاه وزارت نیست و صرفا به دلیل خاص به این جایگاه رسیده‌اند، با این موضوع همراه شده‌اند. درحالی‌که این تصمیم زیرساخت علمی کشور را نابود می‌کند». این نماینده مجلس یادآور شد: «وقتی نخبگان خود را از جامعه حذف کنیم، تا ۵۰ سال دیگر هم نمی‌توانیم این ضعف علمی را جبران کنیم، اما متأسفانه در عمر دوساله دولت سیزدهم و تندروی در محیط‌های مختلف خصوصا برخورد با دانشگاه‌ها، کار را به جایی رسانده که تا چند سال آینده تبعات آن گریبان جامعه را می‌گیرد». او افزود: «شدت این آسیب به حدی است که احتمالا تا ۵۰ سال دیگر هم نمی‌توانیم نیروی نخبه تولید کنیم و این یعنی وابستگی علمی و فنی به کشورهای دیگری که هم‌اکنون انسان به کره‌های دیگر می‌فرستند تا علم ستاره‌شناسی را رونق دهند و فضا را کشف کنند. اما ما با رفتار تند در تلاشیم همین حداقل‌های علمی و اساتید دانشگاهی خود را هم حفظ نکنیم». محمودزاده تأکید کرد: «بحث علمی را نمی‌توانیم با رانت ایجاد کنیم. نمی‌توانیم بدون اینکه یک نفر مسیر علمی را طی کرده باشد به عنوان استاد در دانشگاه به کار ببریم. این بزرگ‌ترین ضربه به فضای علمی و دانشگاه و فضای نخبگانی کشور است». او اضافه کرد: «این اقدام بسیار خطرناکی است که در آینده می‌تواند مشکلات عدیده‌ای برای کشور ایجاد کند و باید وزیر علوم در این باره پاسخ‌گو باشد». محمودزاده با تأکید بر اینکه طرح سؤال از وزیر علوم را طراحی کرده و روی سایت مجلس برای امضای نمایندگان قرار داده است، گفت: «همان‌طورکه تأکید کردم جایگاه واقعی برخی وزرای دولت وزارت نیست و آنها برای اینکه بتوانند خود را در این جایگاه حفظ کنند، از اقدام جذب استاد یک طیف خاص حمایت می‌کنند و گویا در برابر خواست رادیکال‌ها تسلیم شده‌اند». رئیس فراکسیون اهل سنت مجلس تأکید کرد: «اگر وزیر علوم وزیر مسورد تأیید جامعه بود، در برابر این موضوع مقاومت می‌کرد نه اینکه از آن دفاع کند. بنابراین از وزیر علوم طرح سؤال کرده‌ام اما نمی‌دانم چه زمانی در دستور کار قرار می‌گیرد».

قصه‌ای که ادامه دارد

با نگاهی به تاریخچه انقلاب به‌خوبی روشن است که این نحوه مواجهه با دانشگاه‌ها محدود به دولت سیزدهم و پس از اتفاقات ۱۴۰۱ نیست، بلکه در دولت روحانی هم با ۱۴ استاد قطع همکاری شد و در دولت‌های محمود احمدی‌نژاد نیز شاهد موج اخراج‌ها بودیم. به نحوی که طبق اعلام رسانه‌های داخلی در سال ۱۳۸۶ دست‌کم ۱۵ استاد دانشگاه‌های مختلف از ادامه کار منع شدند. همچنین با آغاز «انقلاب فرهنگی» در سال ۱۳۵۹ اخراج وسیع اساتید و بازنگری در دروس دانشگاه‌ها، تعداد زیادی از استادان دانشگاه‌ها اخراج و دانشگاه‌ها هم برای مدتی تعطیل شدند.

The Longines Legend Diver Watch

Elegance is an attitude

لونژین

LONGINES

SARMAN CO.

1832 Dr. Shariati Ave. Next to Pol-E-Roomi Tehran IRAN

Tel.: +98 21 226.137.52